

นายสนธยา เหลืองเจริญลาภ
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและมาตรการ
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรการป้องกันการทุจริตในการดำเนินงานของสำนักงาน ปปง.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) เป็นหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เพื่อดำเนินการกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดมูลฐานและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ และมีอำนาจในการสืบสวนโดยการเข้าถึง

- ข้อมูลธุรกรรมหรือทรัพย์สิน
- ข้อมูลการสื่อสาร
- ข้อมูลทางคอมพิวเตอร์

จึงจำเป็นที่สำนักงาน ปปง. จะต้องมีมาตรการในการป้องกันการทุจริตจากการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อป้องกันไม่ให้บุคลากรของสำนักงาน ปปง. กระทำการทุจริตหรือนำข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่ไปแสวงหาประโยชน์อันมิชอบ โดยมีมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๒ มาตรการ คือ มาตรการทางกฎหมาย และ มาตรการทางการบริหาร

มาตรการทางกฎหมาย

พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๑๐ กำหนดโทษกรณี เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการจัดการของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น และกำหนดโทษกรณีกรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามหมวด ๑ แห่งพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๑๑ กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา ๖๑/๑ กำหนดโทษกรณี นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดใช้หรือสั่งการให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สิน หรือยับยั้งการทำธุรกรรม ยึดหรืออายัด หรือปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้โดยมิให้พยานหลักฐาน

ตามสมควรเพื่อกลับแก่งหรือให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือเพื่อประโยชน์ในทางการเมือง หรือกระทำการดังกล่าวโดยทุจริต ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสามสิบปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และกำหนดโทษกรณี กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ใดปฏิบัติตามการใช้หรือการสั่งการตามวรรคหนึ่งโดยมิชอบด้วยพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสามสิบปี หรือปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงหกแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ กำหนดโทษกรณีผู้ใดเปิดเผยข้อมูลหรือกระทำการใด ๆ อันอาจทำให้ลูกค้าหรือบุคคลภายนอกทราบเกี่ยวกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า การรายงานธุรกรรมหรือการส่งข้อมูลไปยังสำนักงาน ปง. เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามกฎหมายหรือตามคำสั่งศาลหรือเป็นการเปิดเผยข้อมูลระหว่างสำนักงานใหญ่กับสาขาของผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ที่ตั้งอยู่ในหรือต่างประเทศ เพื่อดำเนินการอันเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดโทษสำหรับผู้กระทำการโดยทุจริตหรือกระทำความผิดอาญาฐานฟอกเงิน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้รุนแรง เนื่องจากว่าการดำเนินงานของสำนักงาน ปง. เป็นการล่องล้าสิทธิบางประการของผู้กระทำความผิดมูลฐานและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ในการที่จะต้องแสวงหาและพิสูจน์ทราบเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ ว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือไม่

นอกจากนี้ ตามมาตรา ๔๓ มาตรา ๔๔ และมาตรา ๔๕/๑ ได้กำหนดวิธีป้องกันเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้บริหารระดับสูง โดยกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งเลขานุการ ปง. ว่าจะต้องไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจหรือกิจการอื่นของรัฐ ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงานคล้ายกัน หรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในทางหุ้นส่วน บริษัท สถาบันการเงิน หรือประกอบอาชีพ หรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบกิจการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ และดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว ไม่เกิน ๔ ปี และให้กำหนดตำแหน่งที่ปรึกษาสำนักงานให้แก่เลขานุการ ปง. ซึ่งพ้นจากตำแหน่ง โดยห้ามมิให้แต่งตั้งผู้เคยดำรงตำแหน่งเลขานุการ ปง. เป็นผู้บริหารส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานใดของรัฐ เว้นแต่ตำแหน่งที่ปรึกษาสำนักงาน ปง. และในมาตรา ๖๑/๒ ยังได้กำหนดโทษปรับในกรณีผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งเลขานุการ ปง. ได้ไปดำรงตำแหน่งใด ๆ ในหรือเป็นลูกจ้างของหน่วยงานที่เป็นผู้มีหน้าที่รายงานตามมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๖ ภายในสองปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง โดยปรับเป็นเงินไม่น้อยกว่าสามเท่าแต่ไม่เกินหกเท่าของค่าตอบแทนและรายได้อื่นที่ได้จากการทำงานนั้นซึ่งคำนวณเป็นรายปี แต่ต้องไม่น้อยกว่าห้าแสนบาท

มาตรการทางการบริหาร

นอกจากมาตรการทางกฎหมายแล้ว สำนักงาน ปง. ยังได้วางมาตรการทางการบริหารเพื่อป้องกันการทุจริตภายในองค์กรโดยการ

- **จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน** ในกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการกำกับดูแลผู้มีหน้าที่รายงาน กระบวนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน กระบวนการบริหารจัดการทรัพย์สิน กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นต้น เพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันอย่างถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานว่าเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน และให้หน่วยงานภายในสำนักงาน ปง. กำกับติดตามผลการปฏิบัติตามคู่มือฯ โดยการ

(๑) ติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามคู่มือฯ และมุ่งเน้นในกระบวนการให้บริการประชาชน หรือประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกัน

(๒) กำกับ ดูแล แนะนำเจ้าหน้าที่ทุกคนให้ปฏิบัติงานครบทุกขั้นตอนด้วยความถูกต้องตามคู่มือฯ

(๓) รวบรวมปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานจริงกับกระบวนการตามคู่มือฯ เพื่อใช้ประโยชน์ในการทบทวนกระบวนการให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการปฏิบัติงานตามภารกิจปัจจุบัน

- **ประเมินความเสี่ยงการทุจริตและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงการทุจริต** สำนักงาน ปง. มีการนำกระบวนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร โดยให้บุคลากรของสำนักงาน ปง. มีส่วนร่วมในการพิจารณาความเสี่ยงการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานในกระบวนการต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานภายในสำนักงาน ปง. และร่วมกันพิจารณาแนวทางป้องกันมิให้นำไปสู่การทุจริตได้ ซึ่งจะช่วยเหลือประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินงานของสำนักงาน ปง. จะไม่มีการทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบปัญหาก็จะน้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการประเมินความเสี่ยงการทุจริต หรือหากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำระบบการประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันไว้ล่วงหน้า โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำโดยไม่ใช่เป็นการเพิ่มภาระงานให้แก่หน่วยงานภายในสำนักงาน ปง. แต่อย่างใด

- **คำสั่ง ๖๖๖/๒๕๖๑ ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เรื่อง มาตรการควบคุมและเสริมสร้างความประพฤติและวินัยข้าราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน** สำนักงาน ปง. ได้กำหนดมาตรการเพื่อเป็นการเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัย และป้องกันมิให้ผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดวินัยให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง ภายใต้หลักการ ข้าราชการสำนักงาน ปง. ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการอย่างถูกต้อง และต้องรักษาวินัยตามที่กำหนดไว้ในหมวด ๖ วินัยและการรักษาวินัย แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยการให้ผู้บังคับบัญชา กวดขัน ควบคุม กำกับ ดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รักษาวินัยโดยเคร่งครัด อยู่เสมอ และผู้บังคับบัญชาต้องเอาใจใส่สังเกตการณ์ ขจัดเหตุที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดวินัยในเรื่องอันอยู่ในวิสัยที่จะป้องกันตามควรแก่กรณี ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีวินัยโดยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างขวัญและกำลังใจในอันที่จะเสริมสร้างและพัฒนาทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาให้เป็นผู้มีวินัย และปกครองดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเสมอภาคและเที่ยงธรรม หากพบผู้ใต้บังคับบัญชากระทำผิดทางอาญาหรือวินัย หรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย

ให้รีบดำเนินการแก้ไข ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาที่ละเลย นอกจากจะต้องถูกพิจารณาความบกพร่องแล้ว อาจถูกพิจารณาเงินเดือนประจำปี หรืออาจถูกพิจารณาการเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นในรอบปี หรืออาจถูกพิจารณาปรับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่ หรือเปลี่ยนแปลงหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดความเหมาะสมในโอกาสแรก ตามควรแก่กรณี

จากมาตรการทั้งสองดังกล่าวข้างต้น เป็นการวางระบบเพื่อป้องกันมิให้เกิดการทุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งส่งผลให้ผู้กระทำความผิดมูลฐานและผู้เกี่ยวข้องสัมพันธ์ไม่สามารถนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้ในการก่ออาชญากรรมอื่นได้อีก และสามารถนำทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดได้จากผู้กระทำความผิดไปคืนให้แก่ผู้เสียหายตามมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายภายใต้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจและเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง
